

A photograph of a modern terrace garden at night. The scene is illuminated by warm, low-key lighting. In the foreground, a paved area leads to a set of wooden stairs that ascend to a raised terrace level. On the terrace, there is a large, leafy tree on the right, a water feature in the center, and various plants. The background shows a building with a dark door and a wall. The overall atmosphere is serene and contemporary.

Ruimte met een terrastuin

WAAR
Amsterdam

MAATVOERING
4,20 x 7,60 meter met
een niveauverschil van
125 centimeter

ONTWERP
Erik van Gelder,
Hendrik Ido Ambacht

UITVOERING
Rodenburg Tuinen, Woerden

FOTOGRAFIE
Erik van Gelder

Weglaten is een kunst

Deze kleine tuin in Amsterdam is een blikvanger in subtiliteit.

De verhoudingen zijn bijna kunstzinnig te noemen.

Maar wat is dat dan, subtiliteit in een tuin van deze afmetingen?

Dat is het spel van de verhoudingen. Dat spel zie je op het gehele Java-eiland, de plek waar we nu zijn. Op het lange en smalle eiland in het Oostelijk Havengebied van Amsterdam zijn woningen gebouwd volgens een stedenbouwkundig plan van Sjoerd Soeters. Het uitgangspunt hierbij was de 'eenheid in verscheidenheid' van de historische Amsterdamse grachten. Een variatie aan panden die samen toch voor een groots geheel en één sfeer zorgen. Die verscheidenheid moest er ook komen in deze nieuwbouwwijk op het Java-eiland. Soeters vroeg daarom aan tientallen architecten een aantal bouwblokken met een vaste maat te ontwerpen. Die bouwblokken zouden stuk voor stuk uit een aantal woningen bestaan die onderling allemaal mochten verschillen. Het resultaat mag er inmiddels zijn. Materiaalkeuzes, kleur, hoogte, indeling, grootte, prijs: geen enkele woning is hetzelfde.

Verscheidenheid in eenheid dus. Binnen een vaste maatvoering speel je het spel van verhoudingen. Met als belangrijkste kracht: de kunst van het weglaten. Zet de grote lijnen in een vaste maatvoering uit en laat de details weg. Maar pas op: weglaten is een talent, een bewuste en vaak hartverscheurende keuze.

Ook in een tuin gaat het niet om de ruimte vullen maar om de ruimte indelen. Laat onnodige elementen weg, zo voorkom je ruis.

Met 'ruis' bedoelen we het volgende. Wanneer losse, verschillend gevormde elementen bij elkaar staan, worden ze met elkaar in verband gebracht. Dit wordt het principe van de nabijheid genoemd. De afzonderlijke verschillend gevormde elementen die bij elkaar staan worden geïnterpreteerd als zouden ze een groep vormen of een verwantschap hebben. Dat hebben ze niet, ze vormen gewoon een boel gedoe. Heb je ook een tuin of dakterras van deze afmetingen? Speel dan het spel van de verhoudingen. Wees subtiel en laat weg. Het ijzersterke vormgevingsadvies is: geen ruis, geen rommel.

Erik van Gelder staat bekend om zijn grondige analyse van de omgeving, zijn kijk op architectuur en zijn kennis van die materialen die op hun best zijn in een ontwerp van zijn hand.

FEITEN EN CIJFERS
 xx uur ontwerpen
 xx uur aanpassingen
 xx uur overleg
 xx uur technische uitwerking

De opa van Erik was al tuinder, en naast het kweken van planten begon hij op een gegeven moment met de aanleg van tuinen. Erik's vader leidde een hoveniersbedrijf. Daarnaast besteedde hij tijd aan zijn liefhebberij, paarden. Opgroeien in een landelijke omgeving met zoveel ruimte betekende voor Erik uiteraard heel veel buiten spelen. Hutten bouwen, dat kon hier iedere dag. In de lange zomervakanties werkte hij mee op zijn vaders bedrijf. Wanneer een tekenleraar opmerkt dat zijn leerling wel erg fraai tekent en wellicht aan een grafische opleiding zou kunnen gaan denken, kiest Erik voor groen. Immers, hij tekent al vanaf zijn twaalfde niets anders dan... tuinen.

In de loop der jaren zie ik bij particulieren steeds meer vraag naar artistieke en vernieuwende creaties in combinatie met comfort, en dat is precies de stijl die mij ligt en waar ik voor kies. Ik haal mijn inspiratie uit alles wat je maar kunt bedenken. Het kijken naar kunst, het praten met vakgenoten en het fotograferen van allerlei architectuurstijlen zorgen ervoor dat ik continu geraakt wordt door schoonheid, vormen en ideeën. Ik ben minder een natuurfreak te noemen, je zult mij niet snel op mijn knieën naar een uitgebloeide hyacint zien kijken, behalve om deze te fotograferen misschien.' Erik bezoekt vrijwel jaarlijks de Chelsea Flowershow en het Festival de Chaumont, waarbij hij let op

'Deze stadstuin, een kamer eigenlijk, is zo'n opdracht die mij op het lijf geschreven is. De tuin meet slechts 4,20 x 7,60 meter en kent een fiks hoogteverschil. De berging achter in de tuin ligt wel 125 centimeter hoger dan het terras. Er staan links en rechts tuinmuren en ook deze hoogte is niet mis: twee tot tweeëneenhalve meter elk.'

Ze hebben gevoel voor stijl en kunst, wat zorgt voor een goeie match met de kunde van de tuinontwerper. Erik legt een heldere lijnvoering neer, hij kiest de beste materialen, bedenkt een uniek waterelement, tekent een trap en verlichting en voegt, uiteraard onzichtbaar, hoogwaardige techniek aan de tuin toe. Kunst en kunde komen samen in deze stadstuin, het resultaat is er dan ook naar.

Het idee voor de vormgeving van deze tuin ontstond onmiddellijk tijdens het kennismakingsgesprek. Toon en Monika, de tuineigenaren, zijn zelf bijzonder creatief en leiden een bedrijf voor communicatieadvies en -uitvoering. Beiden houden zich bezig met interieurvormgeving, fotografie en grafisch ontwerp.

Gevoel voor stijl en smaak leer je niet, dat heb je gewoon.

De keuze valt op de rijksmiddelbare tuinbouwschool in Boskoop. Tijdens zijn opleiding heeft hij de mogelijkheid om het hoveniersbedrijf van zijn vader over te nemen. Op dat moment is het al een bedrijf met veel personeel, een bedrijfsleider regelt de dagelijkse gang van zaken. Zowel vader als zoon besluiten dat Erik, hongerig naar meer kennis, de vierjarige vervolgoopleiding tuin- en landschapsinrichting aan de Hogeschool Larenstein gaat volgen.

Zijn stage loopt hij bij Okra landschapsarchitecten in Utrecht, waar aan grote landschappelijke opgaven gewerkt wordt. Na zijn afstuderen start hij zijn eigen bureau voor tuin- en landschapontwerp. Inmiddels hebben dan zijn broers het hoveniersbedrijf van vader Van Gelder overgenomen en leggen zij regelmatig de door Erik ontworpen tuinen aan. 'In mijn ontwerpen heb ik een speciale stijl', vertelt de tuinontwerper. 'Ik ontwerp moderne tuinen voor opdrachtgevers die van comfort houden.

de vormen en lijnen, ruimtelijke indelingen en de materiaalkeuzes. Hij kijkt met een soort van grafische intuïtie, zou je kunnen zeggen. Toen hij ooit contact legde met de bekende tuinarchitect Vladimir Sitta, die in Australië woont en werkt, heeft hij daar zijn tuinen en projecten bezocht. Die kracht om de juiste elementen zó met elkaar te combineren dat het klopt, dat het geheel een logisch gevoel oplevert, dat is Erik's stijl.

Het ontwerpen van iemands buitenruimte is iedere keer weer een intensief proces. Er ontstaat in sommige gevallen een speciale band met de opdrachtgever. 'Natuurlijk,' zegt Erik, 'niet dat we nu allemaal op elkaars verjaardag komen, maar ik word wel uitgenodigd op de tuin- en housewarmingparty's. Het zegt zeker iets over hoe de opdrachtgever het ontwerpproces en het uiteindelijke resultaat heeft beleefd.'

Voor de mensen van **Rodenburg Tuinen** is het een heel normale werkweek: van een klassiek vormgegeven landgoed naar een boomgaardtuintuin via het graven van een vijver naar deze hypermoderne besloten achtertuin.

Erik werkt samen met een aantal hoveniersbedrijven. Voor de realisatie van deze tuin is Rodenburg Tuinen uit Woerden benaderd. 'De opdrachtgever en dit hoveniersbedrijf passen bij elkaar', vertelt Erik. 'Het was voor mij een logische aanbeveling.'

'Hier in Amsterdam realiseren wij regelmatig tuinen op ogenschijnlijk onbereikbare plekjes', vertelt John de Zoete, commercieel directeur bij het bedrijf. 'Het vereist de nodige logistiek en daar hebben we inmiddels veel ervaring mee. Als we ons materiaal wegens ruimtegebrek door een woning

Logistiek, daar zijn we goed in.

Het bedrijf met vijf tuincentra in Nederland en België realiseert al jaren tientallen kleine en grote tuinen in Nederland en België. De mannen hebben ook de boomgaardtuintuin 'Aan het eind van het karrenspoor' van Frits en Marian Scheurs aangelegd, elders in dit boek te vinden.

moeten kruien, doen we dat zo voorzichtig mogelijk. Het inhuren van het hijsmaterieel doen we uiteraard zo efficiënt mogelijk. Dan zorgen we ervoor dat we al het materiaal af- en aanvoeren op dezelfde dag. Op ons hoveniersbedrijf werken achttien mensen, we zijn continu onderweg en in beweging en vinden

GEBRUIKTE MATERIALEN • xxx

het ontzettend leuk om nieuwe toepassingen uit te voeren. We hebben veel ervaring in het maken van tuinen, maar iedere opdracht en iedere situatie is weer anders. Dat is juist het leuke aspect van ons groene vakmanschap, je kunt jezelf keer op keer blijven vernieuwen. Wanneer er nieuwe materialen op de markt komen, onderzoeken wij deze binnen het bedrijf op hun toepassingen. Zo blijft ons vak in alle facetten en in al zijn creativiteit heel dynamisch en intens!' besluit John.

Eerst zijn de bestaande tuinmuren afgebroken. In plaats daarvan bouwt de tuinaannemer strakke wanden op, die gestuct worden en geschilderd zijn in een lichtgrijze kleur. In het ontwerp is ook de keuze gemaakt om het niveau van de woonkeuken zo ver als mogelijk door te trekken in de buitenruimte. Rodenburg heeft hier zeker tien kuub grond weggekruid, waarna een riant terras van ongeveer drie bij vijf meter ontstond. Het is bestaand met grote betegels, formaat tachtig bij tachtig centimeter. Om het hoogteverschil in het tweede gedeelte van de tuin te overbruggen plaatst

de hovenier een transparante, op maat gemaakte stalen trap met persroosters, gepoedercoat in een antracietkleur. Elke trede wordt voorzien van een lichtpunt in de muur. Als eindpunt van het terras is over de gehele breedte van de tuin een stalen waterbak van ongeveer tachtig centimeter breed geplaatst. In de gestucte wand daarachter is een stalen element gemonteerd waar een watergordijn uit stroomt, speciaal voor deze tuin ontworpen. De wand en het waterelement worden aangelicht door middel van onderwaterspots.

Het aanleggen van deze tuin van Toon en Monika is een hele klus, maar een geweldig leuke opdracht. Een relatief kleine ruimte wordt getransformeerd tot een extra buitenkamer. Omdat de hoveniers van Rodenburg onder leiding van een vaste teamcoach werken, zijn de communicatielijnen kort. En zo is tijdens de bouwwerkzaamheden de eventuele overlast voor de bewoners tot een minimum beperkt. En is dat niet altijd een hele fijne bijkomstigheid?

Monika en Toon wonen op Java-eiland. In een bijzonder stukje planologie, in een bijzondere woning met een heel bijzondere tuin.

WENSENLIJSTJE
OPDRACHTGEVERS
• vul in
• water
• groot terras
• vul in
• vul in
• vul in

Er ligt een eindeloze stapel papier met fraaie tekeningen als Toon en Monika klaar zijn met hun tuinplannen. Ze zijn beiden werkzaam in de creatieve sector waardoor ze het nodige aan ontwerpknust in huis hebben. De plattegrond voor de tuin is dan ook het probleem niet, ze willen echter het maximale uit deze bijzondere ruimte halen. De tuin is slechts luttele meters lang en heeft een niveauverschil van maar liefst 125 centimeter. Dat betekent dat er forse ingrepen nodig zijn. En dan bellen ze een tuinontwerper.

Omdat de eetkamer en de keuken aan de tuin grenzen, wordt het belangrijk dat de tuin visueel echt bij deze woonruimten gaat horen. De woonstijl van Toon en Monika is strak en minimalistisch, het interieur is door het stel zelf ontworpen. Die stijl wordt in de buitenruimte voortgezet.

De tuin die bij de vorige woning van de bewoners lag, was overigens bijna een halve hectare groot en de mogelijkheden waren daar onbeperkt. Tuinieren is in die tijd een echte liefhebberij van Toon en

Een overzichtelijke stadskamer, ruimtelijk en heel modern.

Toon en Monika vinden Erik van Gelder op het internet en benaderen hem nadat ze uitgebreid zijn website hebben bekeken. De bijzondere woning van de opdrachtgevers ligt in Amsterdam, op Java-eiland. De voorgevel van het huis is met zinkplaten afgewerkt, de achterzijde zelfs met koper. De eetkamer en de keuken bevinden zich op de begane grond en grenzen aan de tuin, die op het westen ligt. Er liggen twee wensen op tafel: water, en een terras met ruimte voor zes personen. Ze weten als creatieve professionals dat de briefing voor Erik essentieel is. Door een korte, bondige briefing te geven bieden ze hem de ruimte om de ultieme tuin voor hen te maken.

Monika: 'Wanneer je besluit een architect, designer of ontwerper in te schakelen, laat het creëren dan ook aan diegene over. Ga als opdrachtgever niet in detail vertellen wat je wilt en in welke kleur en hoe groot en hoe hoog. Zorg voor vertrouwen in de persoon die voor je aan de slag gaat. Zo doen wij dat ook in ons werk, we geven onze eigen medewerkers de ruimte en vragen op onze beurt die ruimte aan onze opdrachtgevers. Dat is de enige manier waarop je de creativiteit oproept.'

Monika geworden. In deze nieuwe tuin zal het meer gaan om de kunst van het weglaten. Tuinieren is namelijk niet nodig. In de verhoogde gestucte bak staat een grote geknotte vijgenboom met als onderbeplanting lage groenblijvende siergrassen, *Festuca gautieri*. Op het niveau van de berging staat eveneens een grote vijgenboom waar onder het siergras *Carex elata* 'Aurea' is neergezet. Aan weerszijden van het terras zijn stalen bakken geplaatst met bamboe, een *Fargesia*-soort en het siergras *Pennisetum alopecuroides* 'Hameln'. In deze kleine tuin kun je met zes personen heerlijk zitten, prettig eten en lekker lang natafelen, er is veel privacy en de transparante trap geeft een extra dimensie aan de kleine ruimte.

'Ik verwacht dat we Erik nog wel eens aan onze tuintafel uitnodigen voor een glaasje prosecco. We hoorden onlangs dat hij daar erg van houdt', lacht Monika. ■

